

***Handlings- og
økonomiplan
2018 - 2021***

**Rådmannens
presentasjon
26.10.2017**

Sola kommune

Makrobilde

- En halvering i oljepris siden juni 2014
- 40.000 jobber forsvant i petroleumsrelaterte næringer
- 30 % reduksjon i investeringer på norsk sokkel
- Nedbemanning i mange bedrifter i vår region
- Vekst i norsk økonomi begynner å ta seg opp
- Arbeidsmarkedet er i bedring og arbeidsledighet faller på landsbasis

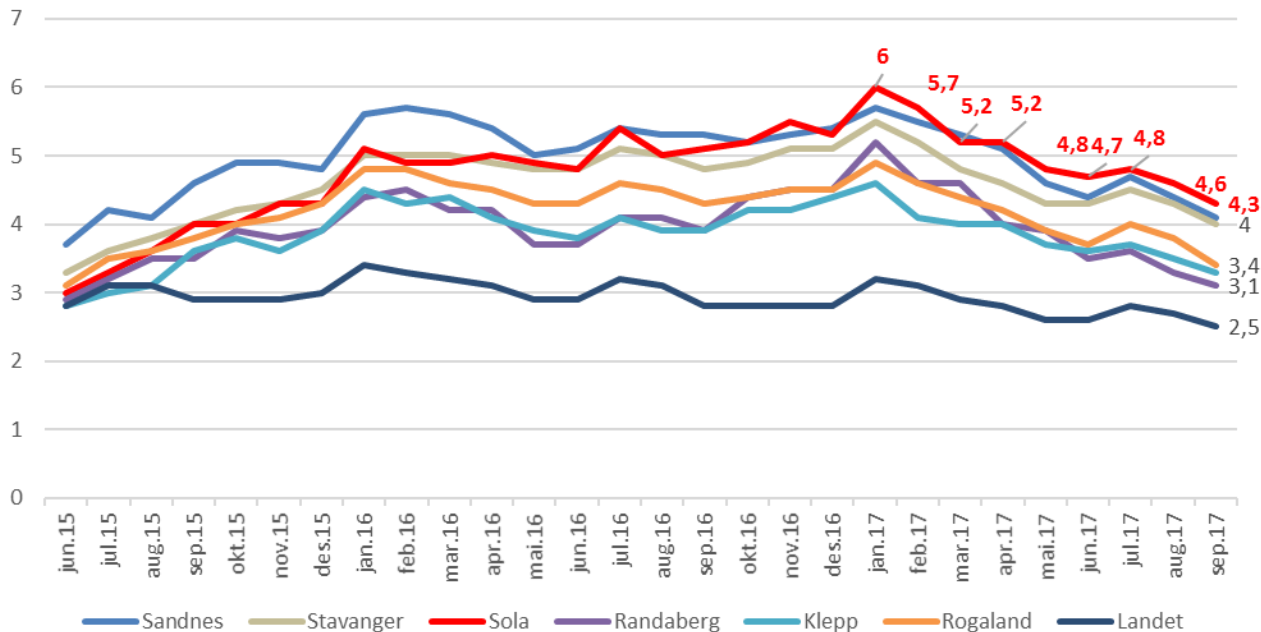

Ståsted i Sola

- Fortsatt lav konjunktur i region og høy arbeidsledighet
- En merkbar reduksjon i skattenivå
 - 141,5 % av landsgjennomsnittet i 2015 til forventet nivå på 124 % i 2017
- Lavere befolkningsvekst enn tidligere
 - En negativ vekst på minus 0,3 % per 31.12.16
 - Ny reviderte prognose i HØP 18 - 21
- Driftsutgifter er høyere enn driftsinntekter
- Kommunen står ovenfor stor omstilling
- Høyt investeringsnivå med tilhørende høy gjeldsgrad
- Gode tjenester med høy kvalitet

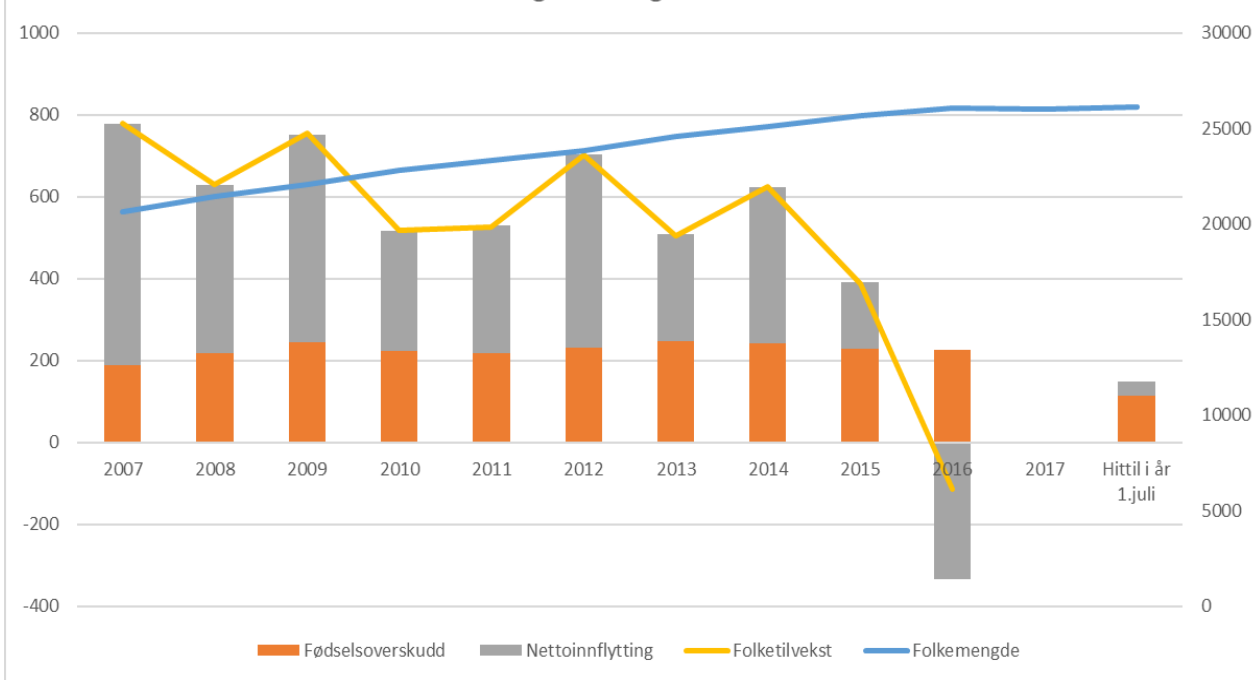

Utvikling i arbeidsledighet

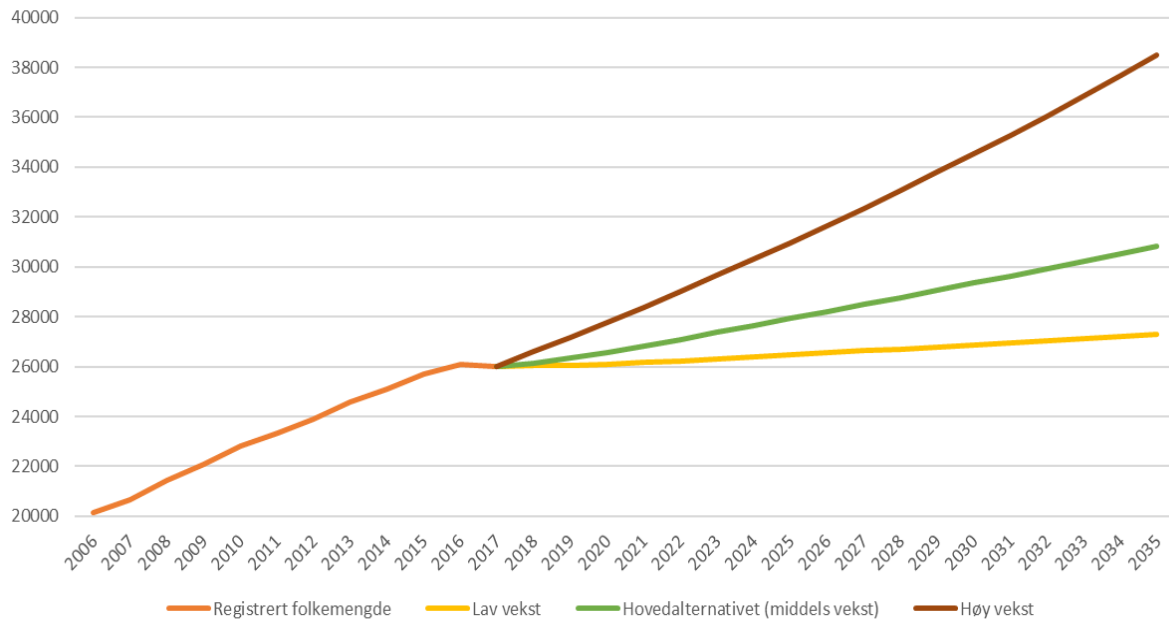

Befolkningsutvikling Sola kommune

Forventet befolkningsvekst i Sola kommune

Sola i tall

Antall Solabuer
26160

Antall ansatte
1848

Andel ansatte
kvinner 80,2%

Andel ansatte
menn 19,8%

Økonomiske rammebetingelser og prioriteringer

Bærekraftig økonomi

- Satsingsområde 4 i vedtatt Kommuneplan 2015-2026

4. Bærekraftig
økonomi

"en utvikling som imøtekommer behovene til dagens innbyggere uten å redusere mulighet for kommende generasjoner til å dekke sine behov".

Disposisjonsfond
kr 121,5 mill.

Investeringsbudsjett
18-21 kr 1,5 mrd.

Driftsbudsjett
kr 1,86 mrd.

Økonomiske måltall

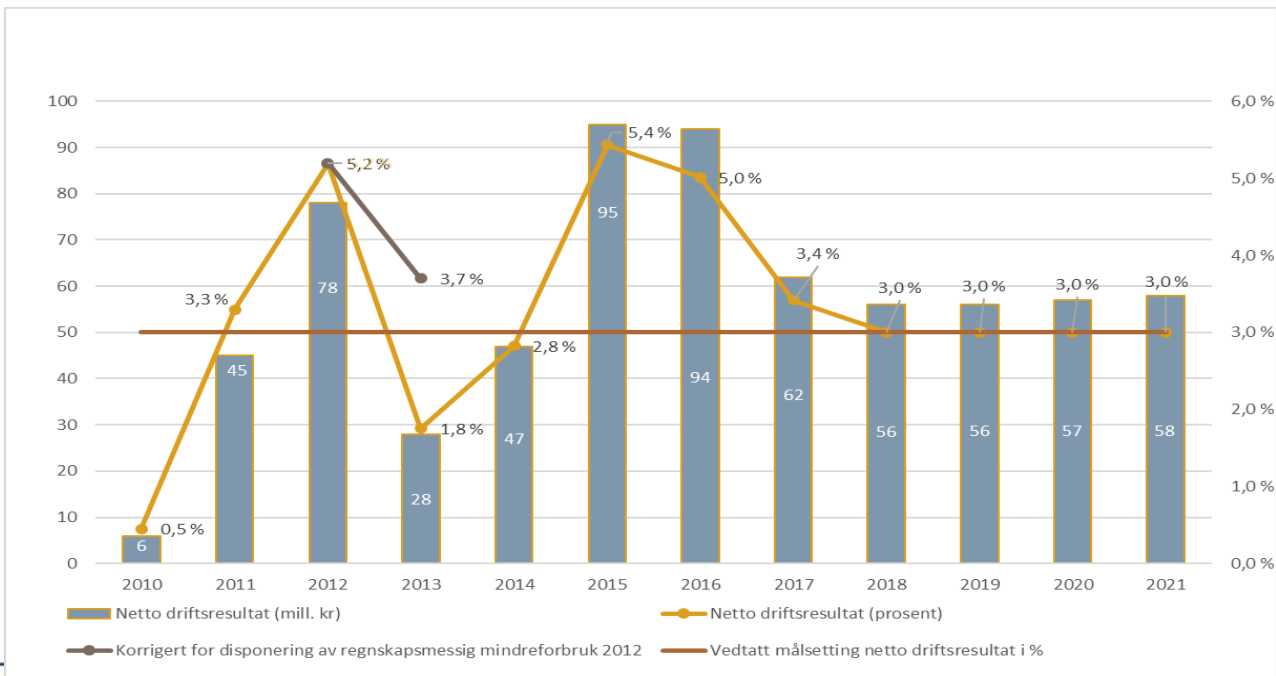
For å ivareta bærekraftig økonomi har kommunestyret i Sola vedtatt følgende økonomiske måltall:

”Handlings- og økonomiplaner innrettes med sikte på reell styring etter følgende økonomiske måltall:

- For å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi skal balansen mellom inntekter og utgifter i driftsbudsjettet tilpasses et netto driftsresultat på minimum 3 % av kommunens brutto driftsinntekter.*
- For å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi skal framtidige låneopptak tilpasses en gjeldsgrad – lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter – som på sikt ikke bør ligge over 60 %”*

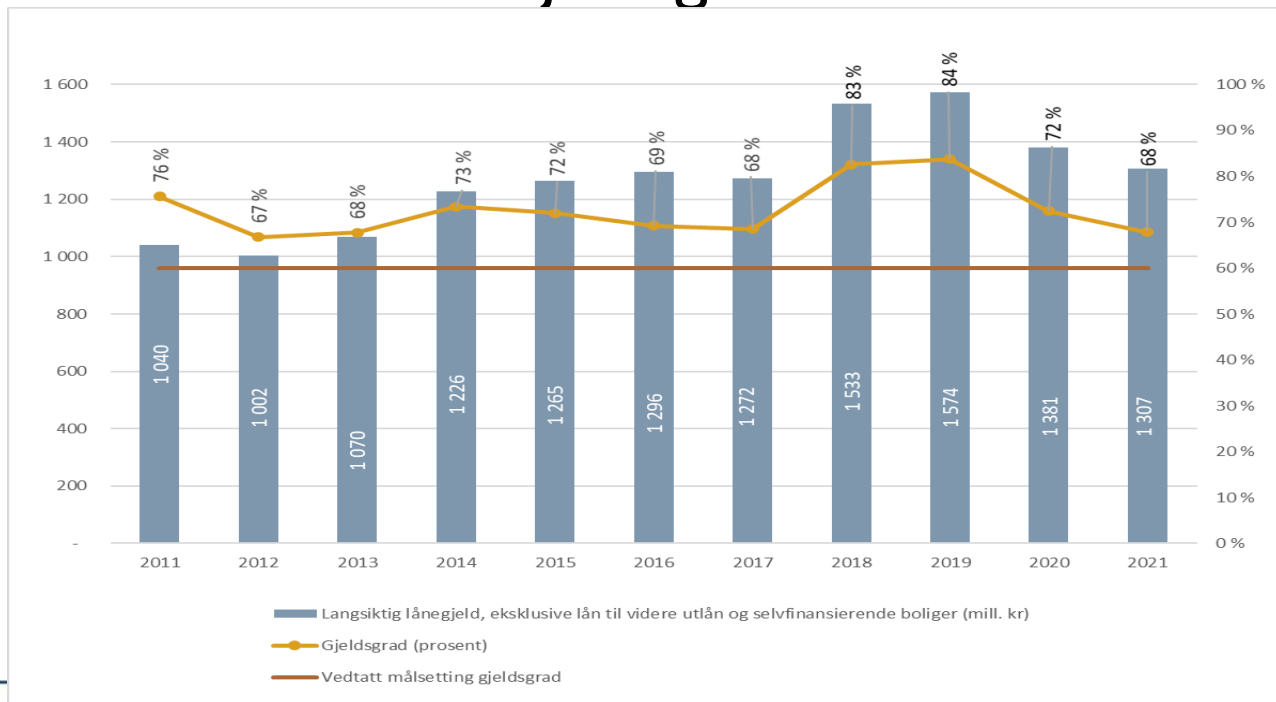

Netto driftsresultat

Gjeldsgrad

Forutsetninger

- Befolkningsvekst på 0,9 % i planperioden
 - Justert ned i forhold til HØP 17-20
- Lønnsvekst 3 % - kompensert
- Prisvekst ikke kompensert – kr 4,6 mill.
- Renteforutsetninger
 - en gjennomsnittsrente på kommunens innlån 2,1 % i 2018
 - pengemarkedsrente 0,85 % i 2018

Forutsetninger

- Egenfinansiering investeringer kr 65,6 mill i 2018
 - for å oppnå netto driftsresultat på 3 %
 - for å redusere gjeldsgrad
- Avdrag etter minimumsavdrag i kommuneloven
- Avdrag utover minimumsavdrag kr 49 mill i 2018, kr 66,6 mill. i 2019, kr 81 mill. i 2020 og kr 81 mill. i 2021
 - for å redusere gjeldsgrad
- Pensjonskostnader i tråd med anslag fra KLP og SPK

Forslaget til statsbudsjettet 2018 Frie inntekter og andre inntekter

Forslaget til statsbudsjettet

- De viktigste endringer til kommunene som finansieres gjennom vekst i frie inntekter
 - Tidlig innsats skole og barnehage kr 200 mill.
 - Opptrappingsplan rusfeltet kr 300 mill.
 - Forebyggende tiltak for barn, unge og familie kr 200 mill.
- Ytterligere kr 100 mil. i øremerkede tilskudd tidlig innsats skole og barnehage

Forslaget til statsbudsjettet

- Innlemming av boligsosiale tilskudd i rammetilskuddet til kommune
- Forslag til ny lovverk knyttet til økt pedagognorm og voksentegethet i barnehage
- Tiltakspakke for økt sysselsetting faller bort
- Økt innslagspunkt til ressurskrevende brukere
 - Kr 50.000 utover lønns- og prisvekst

Frie inntekter (skatt og rammetilskudd)

- Justert skatteanslag 2017
 - anslått kr 45 mill. i mindreinntekt i fht opprinnelig budsjett
 - en forventet vekst på minus 4,6%
 - 124 % av landsgjennomsnittet
- Skatteanslag 2018
 - forventet en skattevekst på 2,9 %
 - I forhold til redusert anslag på minus 4,6 % i 2017
 - 124 % av landsgjennomsnittet
- Samlet vekst frie inntekter 3,7 %

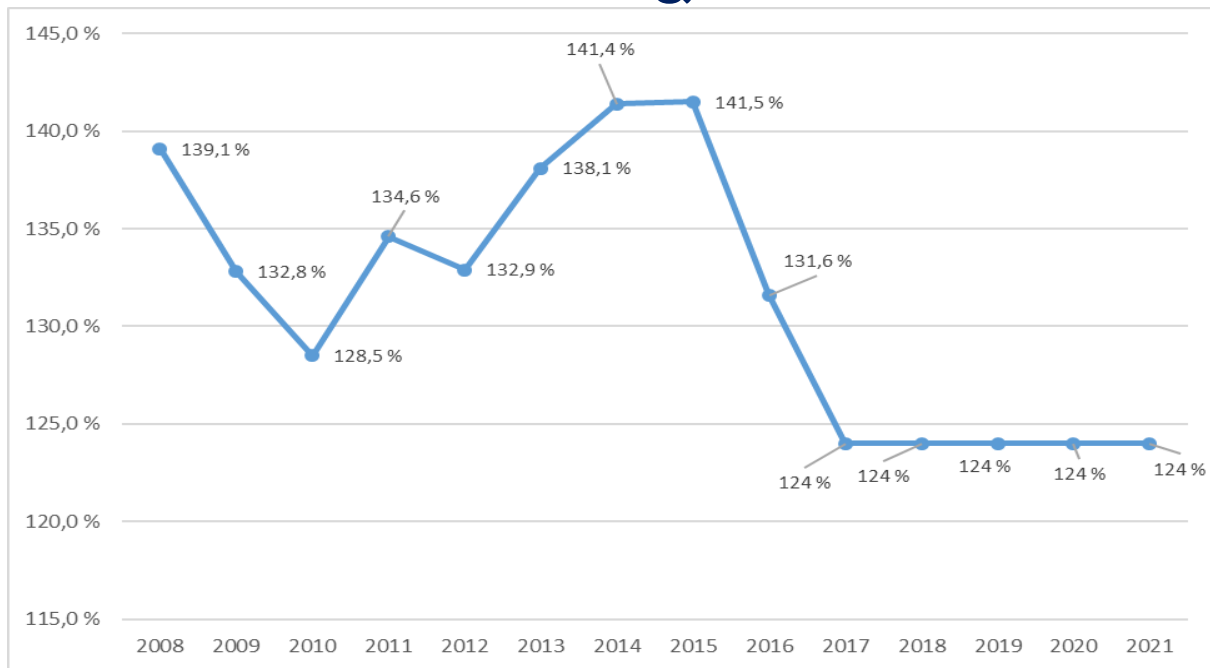

Frie inntekter

Skatt og rammetilskudd	2017	2017	2018	2019	2020	2021
	Opprinnelig vedtatt	Revidert anslag	Nominelle tall	2018 priser	2018 priser	2018 priser
Formue- og inntektskatt	986 600	941 200	968 500	977 400	989 400	1 002 800
Innbyggertilskudd	608 100	608 100	620 700	626 800	636 200	647 000
Utgiftsutjevning, INGAR, skjønn, saker særskilt fordeling	-49 300	-50 700	-30 500	-21 900	-19 100	-20 000
Veksttilskudd		0				
Endring i RNB 2017		1 700				
Inntektsutjevning	-144 000	-115 000	-121 800	-123 000	-124 400	-126 100
Sum frie inntekter	1 401 400	1 385 300	1 436 900	1 459 300	1 482 100	1 503 700
			3,7 %	1,6 %	1,6 %	1,5 %

Skatt i % av landsgjennomsnittet

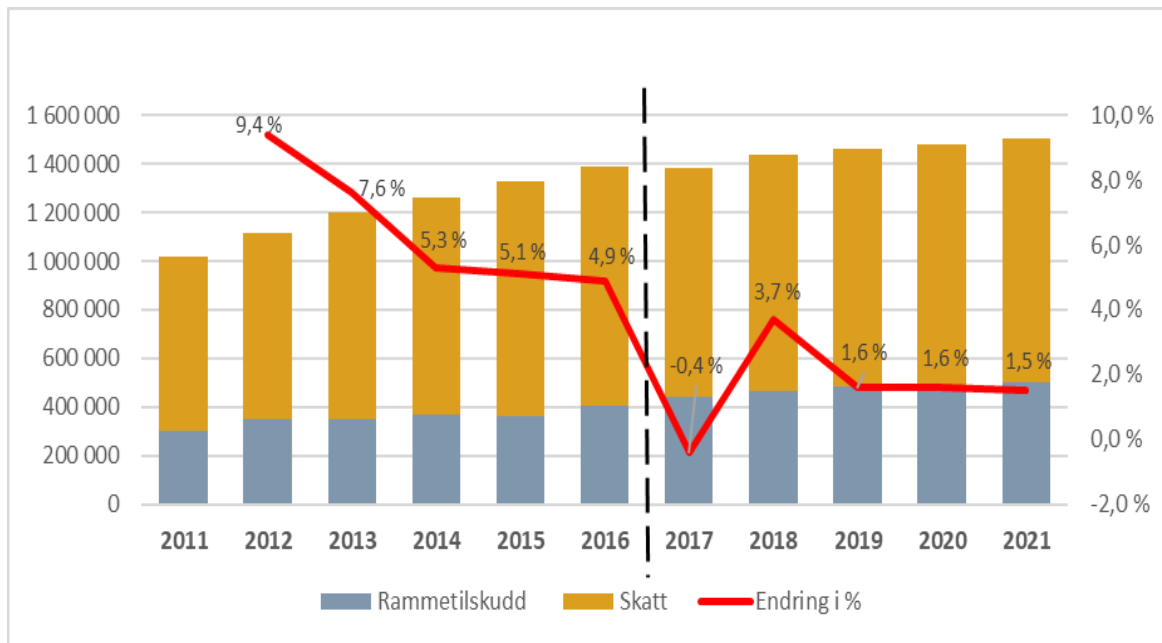

Andre inntekter

- Overføringer fra Lyse
 - Forutsatt samlet utbytte på kr 500 mill. i 2018, kr 550 mill. i 2019, kr 575 mill. i 2020 og kr 600 mill i 2020.
 - Sola kommune sin andel er på kr 43,8 mill. i 2018.
 - Rente på det ansvarlige lån i Lyse kr 5,2 mill i 2018.
 - Avdrag på kr 8,741 mill. føres i investering.
- Utbytte fra Sola bredbånd AS kr 8 mill. hvert år i planperiode
- Avgifter, gebyrer og egenbetaling
 - presenteres samlet i kapittel 6.

Utvikling frie inntekter

Investeringsbudsjett

Investeringsbudsjett 2018-2021

- Samlet investeringsnivå for kommunens prosjekter i underkant av kr 1,5 mrd. i planperioden
- Rådmannens forslag tar utgangspunktet i prosjekter vedtatt i HØP 2017 -2020
- Anslag og framdrift på noen prosjekter er endret
- Noen prosjekter er utsatt pga endrende behov samt budsjettmessige og kapasitetsmessige årsaker
- Investeringsnivået er høyt, men nødvendig for å opprettholde tjenestetilbud
- Samlebevilgninger etter formål
- Det forventes et høyt investeringsnivå også etter planperioden, da en del nødvendige investeringer ligger der.

Investeringer Oppvekst og kultur

- Totalt kr 350,6 mill. i planperioden
- Utvalg av prosjekter innen oppvekst og kultur
 - Ny skole sentrum/Åsen kr 269 mill. ferdig 2021
 - Ressurssenteret Grannes skole, tilbakeføring av klasserom og uteareal , ramme kr 10,7 mill., ferdig 2019.
 - Storevarden skole, utbygging, kr 9,2 mill., ferdig 2019
 - Kornbergveien 23/Skjalgstova kr 9,8 mill. ferdig 2019/2020
 - Interaktive flatskjermer kr 9,4 mill, jfr. IKT strategi for skolene
- *Ferdigstilles i neste planperioden:*
 - *Jåsund skole, ramme kr 293 mill., ferdig 2023*
 - *Senere enn beregnet i HØP 17-20*

Investeringer levekår

- Totalt kr 305 mill. i planperioden
- Utvalg av prosjekter innen levekår:
 - Nytt sykehjem Sola sentrum, kr 283 mill., ferdig 2019/2020
 - I tillegg kommer parkeringskjeller på kr 18 mill.
 - Erstatning av utleieboliger B05, kr 10,5 mill., ferdig 2018
 - 4 boliger med base Kjelsberg ring, kr 39,6 mill., ferdig 2019
 - 6 boliger med base pilotprosjekt, kr 27 mill., ferdig 2020

Investeringer felles inkl. VAR

- Utvalg av prosjekter:
 - Samlet rådhusprosjektene, kr 392,2 mill., ferdig 2019
 - Det består av tre prosjekter: Bygg, Parkeringsanlegg og Festplass
 - Turveger, kr 16,5 mill., ferdig 2019.
 - Skytehall Forus Bedriftsidrettsarena, kr 13,1 mill., ferdig 2018.
 - Infrastruktur regionalt sykkelanlegg, kr 23,2 mill., ferdig 2019.
 - Uteanlegg regionalt sykkelanlegg kr 13,9 mill., ferdig 2019

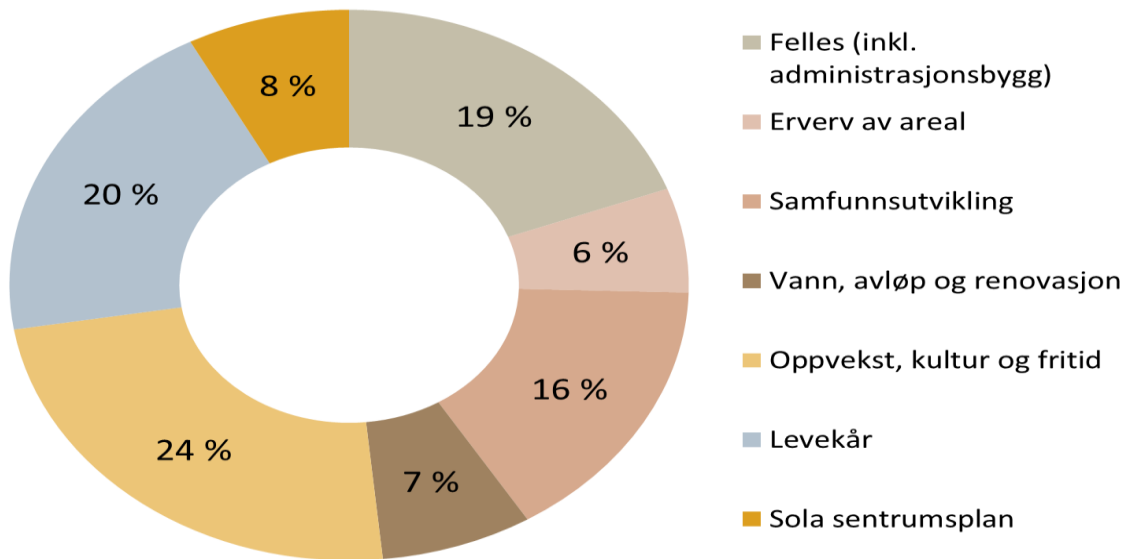

Investeringer felles inkl. VAR

- Utvalg av prosjekter fortsetter:
 - VAR totalt kr 105,7 mill. i planperioden
 - Ny kirke Sola sentrum, brutto kr 87,25 mill., ferdig 2020
 - *Netto kr 83,25 fratrasket overføring av menighetsbidrag til inventar, utsmykking og liturgiske møbler på kr 4 mill.*
- Investeringer Sola sentrumsplan kr 113,4 mill.
 - Finansieres gjennom anleggsbidrag, justeringsmidler, frikjøpsmidler og VA refusjoner samt lån/forskuttering fra Sola kommune
 - Budsjettet kun med bidrag fra kommunale prosjekter
 - Andre private utbyggere kommer på sikt

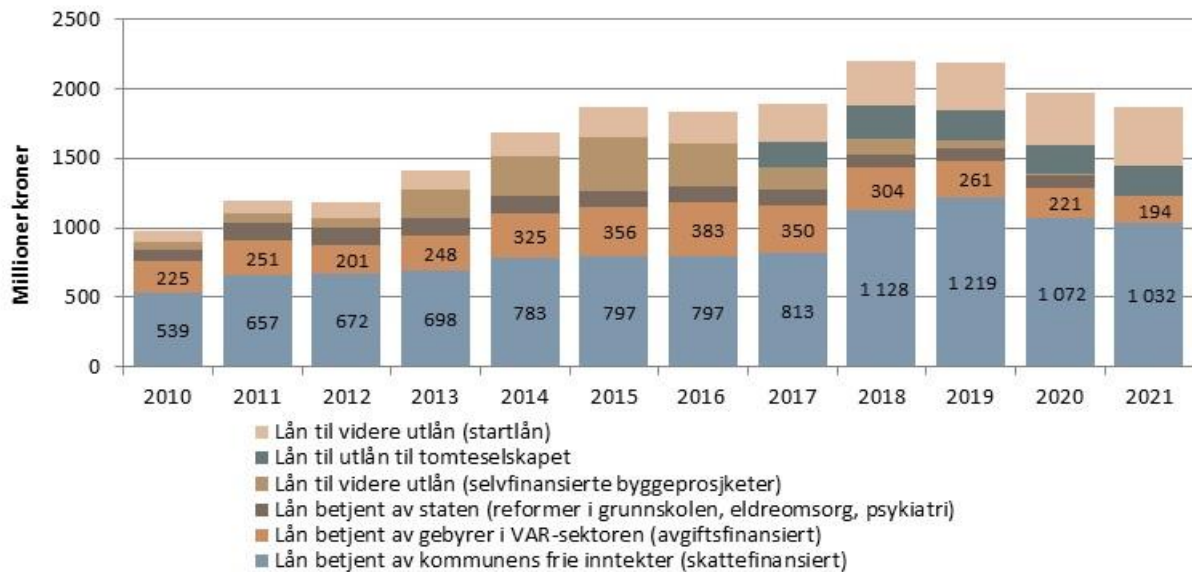

Investeringer 2018-2021

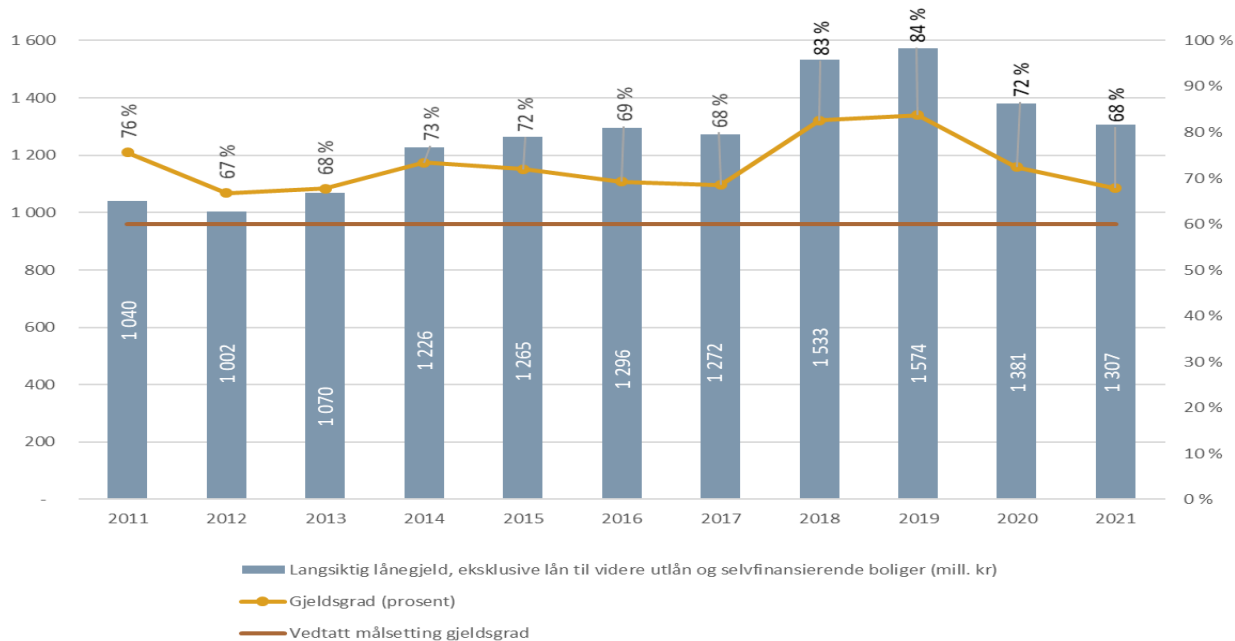

Utvikling i lånegjeld

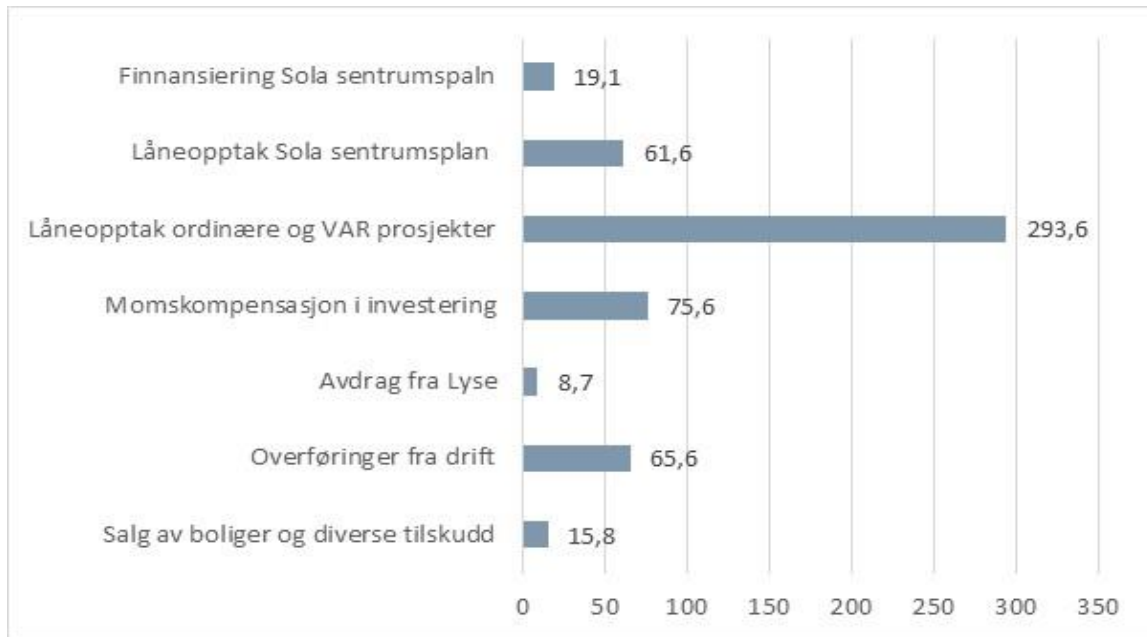

Gjeldsgrad

Finansiering av investeringer 2018 (tall i mill. kr)

Finansiering av investeringer i planperioden

Sum investeringer	2018	2019	2020	2021
Andel egenfinansiering	34 %	66 %	100 %	67 %
Andel lånefinansiering	66 %	34 %	0 %	33 %

Driftsbudsjettet

Driftsbudsjettet 2018-2021

- Inntekstgrunnlaget er betydelig svekket i de siste årene
- Kommunen står ovenfor stor omstilling
- Omstilling er nødvendig for å opprettholde bærekraftig økonomi
- Uten omstilling i årene som kommer vil vi ha store utfordringer med å opprettholde tjenestenivået

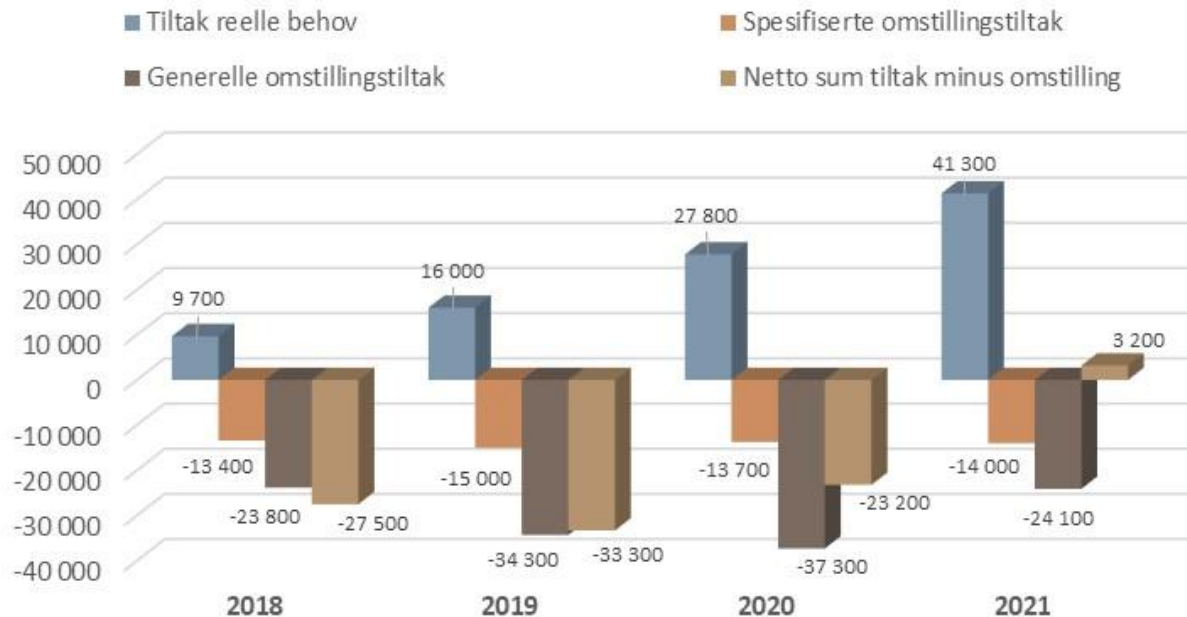

Driftsbudsjettet 2018-2021

- I hovedsak videreføring av HØP 17-20 og tertialrapporteringer 2017 og f-sak 02/17 *Inndekning av mindreinntekter skatt 2017*
- Nye tiltak er kun relatert til nødvendige behov
- Samlet omstilling er delt i to:
 - Spesifiserte omstillingstiltak
 - Generell omstilling
- Samlet omstilling i HØP 18-21:
 - Kr 37,2 mill. i 2018
 - Kr 49,3 mill. i 2019
 - Kr 51,0 mill. i 2020
 - Kr 38,1 mill. i 2021

Forslag til endringer i drift HØP 2018-2021

Oppvekst og kultur

Sola i tall

Antall skoler
12

Antall elever
3563

Antall private
barnehager
18

Antall barnehagebarn
1855

Antall kommunale
barnehager
13

Oppvekst og kultur

- Styrkingstiltak 1.-4. klasse kr 6,7 mill.
 - Finansieres av øremerkede midler
- Tidlig innsats skole og barnehage kr 0,9 mill.
- Styrking norsk, første klassetrinn kr 0,6 mill.
- Reduksjon sentralpott SFO kr- 0,4 mill.
- Økning grunnskoleelever voksenopplæring kr 1,8 mill.
- Demografi- og aktivitetsøkning PPT kr 0,5 mill.
- Økt pedagognorm og voksentetthet kommunale og private barnehager kr 3,4 mill.
- Redusert aktivitet kommunale barnehage kr -2,5 mill.
- Tiltak barn, unge og familier, styrking barnevern kr 0,9 mill.

Levekår

Antall
sykehjemsplasser
162

Antall mottakere
av hjemmetjenester
521

Levekår

- Økt bidrag legevakt/K46/Krisesenter m.m. kr 0,8 mill.
- Justering av basistilskudd fastleger kr 1,5 mill.
- Fritt brukervalg og økt behov avlastning/miljøtjenesten/BPA kr 0,6 mill.
- Økt behov boliger i Miljøtjenesten kr 1,4 mill.
- Økt stillingsressurser NAV kr 0,7 mill.
- Hjelpemiddeltekniker kr 0,7 mill.
- Innføring egenandel fysioterapi kr -0,6 mill.
- Psykisk helsearbeid og rus kr 0,47 mill.
 - Redusert statlig finansiering
- Videreføring av tiltak HØP 17-20

Samfunnsutvikling

Samfunnsutvikling

- Bygg og anlegg som tas i bruk, FDV-kostnader, kr -1,4 mill.
- Redusert vedlikehold Eiendom kr -0,6 mill.
- Endring i tilsynsordning kveldstid svømme- og idrettshaller kr - 0,6 mill.
- Redusere offentlig bading fra 7 til 6 dager i uken kr -0,1 mill.
- Redusere kjøp av varer og tjenester kr -0,6 mill.
- Redusere tilskudd til lag og forening og overføre ansvar av flagging kr -0,4 mill.
- Redusere asfaltering kr -0,2 mill.
- Samskaping, Smartby, medvirkning i kommuneplan og reisevaneundersøkelse kr 0,43 mill.

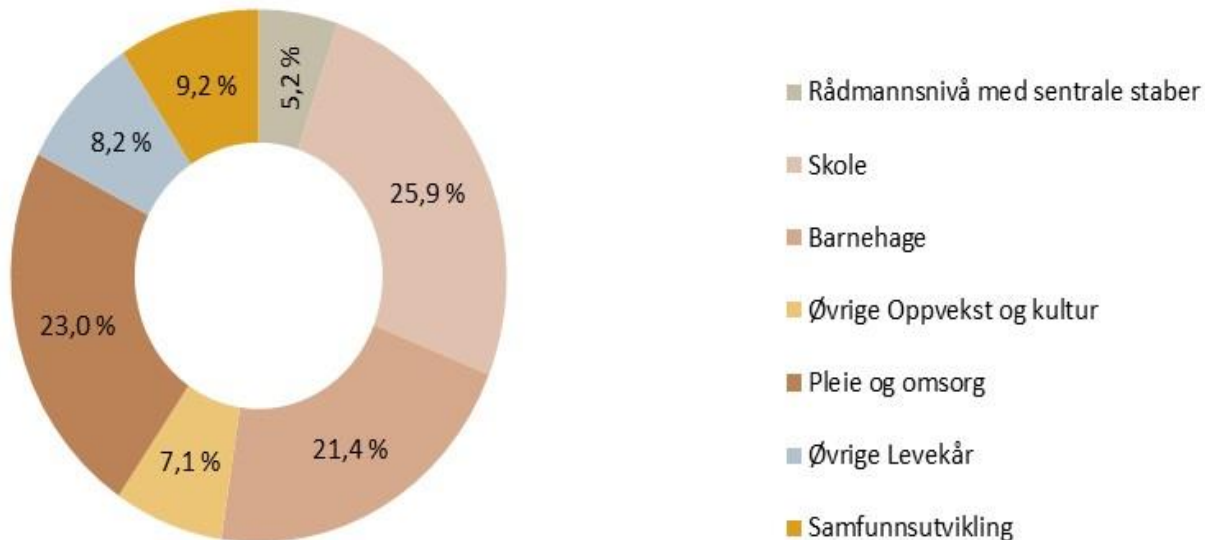

Rådmannen med sentrale staber

- Økt lisens- og vedlikeholdsutgifter IKT kr 1 mill.
- Kommunal vigsel – overføring av oppgave kr 14.000
- KS deltakelse i digitaliseringsnettverk kr 0,52 mill.

Prosentandel av forslag til netto driftsbudsjett 2018 rådmannsnivå og tjenesteområder

Generell omstilling

- Svekket inntektsgrunnlaget krever ytterligere omstilling
- Omstilling er nødvendig for å opprettholde bærekraftig økonomi
- Uten omstilling i årene som kommer vil vi ha store utfordringer med å opprettholde tjenestenivået
- Kortsiktige endringer i drift kombinert med langsiktig omlegging av tjenestetilbudet

Generell omstilling

Område	Andel	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Rådmannen med sentrale staber og politisk nivå med sekretariat	6,9 %	1 651 000	2 380 000	2 592 000	1 671 000
Tjenesteområde Oppvekst og kultur	52,8 %	12 562 000	18 112 000	19 717 000	12 732 000
Tjenesteområde Levekår	31,0 %	7 373 000	10 632 000	11 575 000	7 474 000
Tjenesteområde Samfunnsutvikling	9,2 %	2 191 000	3 159 000	3 439 000	2 220 000
Sum Sola kommune	100,0 %	23 777 000	34 283 000	37 323 000	24 097 000

Hvordan gjennomføre omstilling?

Eksempler på tiltak:

- Redusere rammene til skolene via fordelingsmodell
- Sommerstengte barnehager
- Nedleggelse av kommunale barnehageplasser
- Redusere bemanning/ubemannet bibliotekfilial
- Fokus på sirkulering av korttidsplasser
- Økt gruppetilbud innen Psykisk helse – mindre behov for enkelt tiltak
- Kartlegge effekt av tilbudet som ikke er lovpålagte
- Vurdere å avslutte ikke lovpålagte tjenester

Hvordan gjennomføre omstilling?

Eksempler på tiltak:

- Gjennomgå samarbeidsavtaler med andre kommuner
- Organiserer arbeidsoppgaver på en annen måte som gir potensiale til effektivisering
- Samordning av vakttenester mellom eiendom og kommunalteknikk
- Ny teknologi – robotvasking av idrettshaller
- Satsing på digitale løsninger og effektive arbeidsprosesser
- Nedbemanning som følge av endrende arbeidsformer og teknologibruk

Oppsummering

- Betydelig svekket inntektsgrunnlag
- Utgiftene må tilpasses inntektene
- Vi har så langt tilpasset oss det gradvis reduserte inntektsgrunnlaget
- Sola kommune har gode tjenester og bedre utgangspunkt enn andre kommuner
- Redusert handlingsrom skaper nye løsninger
- Vi må ha evne til å tenke nytt og jobbe systematisk med omstilling og endring
- FFF – vår omstillingsstrategi
- Involvering av innbyggere

Spørsmål

- Sendes via gruppeledere til økonomisjef:
sabina.letto@sola.kommune.no
- Besvares fortløpende men puljevis med kopi til alle gruppeledere.
- Behov for gjennomgang med partigrupper avtales med økonomisjef.
- Regneark sendes på mail 03. november

Takk for oppmerksomhet!

